

821.161
Я51

книжка першої українки,
яка підкорила сім найвищих вершин світу

Тетяна
Яловчак

ПІДКОРИ СВІЙ ЕВЕРЕСТ

Як поразку перетворити
на перемогу

НАШ
формат

УДК 821.162.1'06-992

Я51

Яловчак Тетяна

Я51 Підкори свій Еверест. Як поразку перетворити на перемогу. — К. :

Наш формат, 2020. — 144 с.

ISBN 978-617-7866-39-7 (паперове видання)

ISBN 978-617-7866-40-3 (електронне видання)

На що ви готові, щоб досягнути своєї мети? Тетяна Яловчак продала квартиру, щоб стати першою українкою, яка піднялася на Еверест. Та за крок до перемоги вона не стала влаштовувати перегони з конкуренткою, бо гора і так забрала багато життів. Утім Тетяна не здалася і таки дійшла до вершини. А через рік стала першою українкою-рекордсменкою, яка підкорила найвищі точки всіх континентів.

У книжці авторка розповідає про важке дитинство в маленькому шахтарському містечку, любов до спорту та прагнення бути попереду, що переросло в бажання постійно здобувати нові перемоги. Ви дізнаєтеся, яка справжня ціна Евересту: що відбувається з тілом на висоті більш ніж 8000 метрів, як вижити 40 днів в експедиції за мінусових температур і не спати 72 години. Авторка з гумором розповідає про труднощі на своєму шляху, а також подає найголовніше правило підкорення вершини — залишитися живим.

УДК 821.162.1'06-992

Літературна редакторка *Ольга Дубчак*. Коректорка *Інна Іванюсь*. Технічна редакторка та верстальниця *Вікторія Шелест*. Художня редакторка та дизайнерка обкладинки *Оксана Гаджій*. Головна редакторка *Ольга Дубчак*. Відповідальна за випуск *Ілона Замочна*.

Надруковано в Україні видавництвом «Наш формат» у ПП «Юнісофт», вул. Морозова, 13 б, м. Харків, Україна, 61036. Свідоцтво ДК № 5747 від 06.11.2017. Замовлення № 186/02. Підписано до друку 11.02.2020. Тираж 2500 прим. Термін придатності необмежений. ТОВ «НФ», пров. Алли Горської, 5, м. Київ, Україна, 01032, тел. (044) 222-53-49, pub@nashformat.ua. Свідоцтво ДК № 4722 від 19.05.2014. Висновок Держ. сан.-епідем. експертизи № 05.03.02.-04/51017 від 16.11.2015.

Документально-художнє видання

ISBN 978-617-7866-39-7 (паперове видання)
ISBN 978-617-7866-40-3 (електронне видання)

Усі права застережено

© Тетяна Яловчак, 2020
© ТОВ «НФ», виключна ліцензія на видання,
оригінал-макет, 2020

Спуск: УСВІДОМЛЕННЯ ПЕРЕМОГИ

Питання, чому я слабка і в чому моя сила, я ставитиму собі потім. А зараз потрібно зібратися й іти на спуск. Я вже казала, що смерті найчастіше трапляються саме в цей момент, коли людина вичерпала свій ресурс, який був повністю присвячений сходженню.

Еверест — це гора без особливих технічних складнощів, але вона надзвичайно небезпечна на трьох сходинах, залізаних вітром каменях із вузькою (близько тридцяти сантиметрів) стежкою. Тут утворюються черги, і треба поступатися одне одному, відстібатися від мотузки, щоб обійти тих, хто стоїть. Крім того, є ще хитка алюмінієва драбина, якою треба спускатися в кішках.

П'ять хвилин відпочинку, заміна кисневого балона. Ми йдемо в хорошому темпі, із киснем теж усе добре. Під час зупинок прикручую подачу, під час руху — додаю. Ми поспішаємо, бо внизу нічого не видно крізь товщу хмар. Раніше я спостерігала таку картину лише в ілюмінатор літака, а тепер я іду тут своїми ногами й бачу все на власні очі.

Краєвид з Вершини

Доходимо в табір на 8300 метрів, залізаємо у свій намет. У мене є час відпочити, поки шерп натоплює води й дає попити та заповнити термоси. Наш план — дійти до табору на висоті 6400 метрів. Дай нам сили, Боже. Як це зробити — я не знаю, але усвідомлюю, що за потреби буду повзти, бо лишатися на висоті небезпечно. Виходимо.

Видимість поступово погіршується через пухнасті й густі сніжинки. Якби це було Різдво, я точно знаю, що була б у захваті, але зараз я просто молюся, аби сніг скінчився. Звісно, цього не стається. Що нижче ми спускаємося, то більше снігу падає, особливо коли ми підходимо до табору на 7800 метрах.

Назустріч нам доволі жвавим кроком наближається чорна фігура. Це Максим Шакіров, який вийшов зустрічати нашу групу, якщо раптом знадобиться допомога.

Із цією людиною в нас установилося почуття спільності й бажання підтримувати одне одного, хоча і я, і він пам'ятаємо слова Букреева про аморальність сподівань на допомогу в горах. Максим наливає мені солодкого чорного чаю з лимоном, і я п'ю його сидячи верхи на власному рюкзаку. Сніг трохи рідшає, вітер стихає — і я нарешті бачу ще один проміжний табір унизу. Коли бачиш ціль, стає значно легше, і це саме той момент, коли можна не надовго видихнути.

Максим хоче привітати мене з Вершиною, але я не дозволяю. «Давай уже завтра, бо сьогодні мені ще треба прогулятися», — кажу йому й віддаю кришку від термоса; ми обнімаємося й розходимося в різних напрямках: я — униз, а він — нагору, бо там ідуть наші, а ми були першими, кого він зустрів.

Спуск — дуже непростя річ. Особливо коли на тобі чоботи з кілограм кожен і здається, що ти не переставляєш ноги, а просто їх тягнеш. Хоча гріх жалітися, я рухаюся — і це вже неабияке досягнення.

У таборі на висоті 7000 метрів нас прагнуть нагодувати, але це неможливо: хочеться тільки пити, тільки пити. Мені пропонують якийсь розчинний хімічний ядучого кольору напій, бо він якимось чином приводить до тями. Але я не п'ю хімію лише тому, що знаю: одразу виблюю, і організм зневодниться ще більше. У туалет теж не хочеться, адже вся вода вийшла через піт і дихання. З іншого боку, це добре, бо не треба робити зайвих рухів, аби роздягнутися. А це нелегко: зняти із себе страхувальну систему, пухові штани, термобілизну, нижню білизну — і все це голими руками, а потім у такій самій послідовності натягти все назад.

Лишається трохи, але найскладніше: спуск у кінцеву точку, табір на висоті 6400 метрів. Це відрізок через уще-

лини, тож треба це робити по мотузці на спусковому механізмі. А це значить — знову концентрація уваги. І знову треба максимально зібратися.

Ми на стіні. Я — окремо від шерпа. Сама контролюю себе на схилі до 70°. Три дні тому я йшла вгору, аж ось уже спускаюся... Разом зі снігом бачу скочене каміння, а це значить, що години за дві буде табір.

Приблизно дев'ята вечора, сутінки. Ми знімаємо з чобіт кішки, лишаємося у висотних костюмах. Зовсім не жарко, погода дедалі більше псується, і сил, аби швидше йти й зігріватися, немає, тому ми просто плетемося, як можемо. Чомусь страшенно болять великі пальці на ногах, і я не можу зрозуміти, чому так пекельно боляче, коли зачіпаю чоботами каміння в темряві. Закусую губу, терплю, тихо лаюся, сідаю перепочити. Треба бути уважнішою, але як? Темрява, і лише налобний ліхтарик світить в одну точку.

Коли ми доходимо до табору, годинник показує 23:00. Нас зустрічають Абрамов і Люда, вітають, але я така зла на Сашка, що мені якось усе одно; турботливі шерпи забирають у мене рюкзак і подають миску теплого бульйону.

Я все ще не розумію, чому так болять пальці на ногах. Знімаю зовнішні чоботи, розшнуровую внутрішні — і бачу шкарпетки, повністю просякнуті кров'ю. Стягую їх — і, виявляється, роблю це разом із нігтями. Біль такий, що аж іскри з очей сиплються. Коли ідеш, думати про біль не можна. Але тепер він дається взнаки повною мірою.

Та чхати на нього. Я в таборі, я в наметі, я майже в цілковитій безпеці. Лягаю спати не роздягаючись і не обтираючись серветками. Мені все одно. Нарешті я можу й хочу зайняти горизонтальне положення. Оскільки ми йшли в хорошому темпі, у мене ще лишився кисень у ба-

лоні, тож я лягаю спати з ним. Він зігріває й розслабляє. Не чоловік, звісно, але непогана альтернатива на висоті. Приблизно північ. Закінчився найтяжчий день у моєму житті, 72 години без сну, тільки двадцятихвилинні провали в небуття, 23 години в русі заради життя. Не хочу думати. Хочу спати.

Зранку голова поболує, тіло ниє, я хочу просто лежати й не рухатися. Але попереду знову збори, тепер уже остаточні. Згрібаю всі свої висотні речі, чоботи, спорядження в баул. Яки спустять його пізніше. Собі залишаю речі для завершального переходу, який триватиме довше, ніж зазвичай. Потрібно буде пройти одразу до висоти 5200 метрів, повз табір на 5800, це приблизно дванадцять годин. Ретельно обдумую і все ж таки беру чоботи. Заклею пальці пластирем, натягаю шкарпетки, зашнуровую. Боляче, але що робити?

Виходжу в нашу їдальню, усі шерпи вітають, усміхаються, вони щиро турбувалися й раділи за кожного з нас. Солодкий чорний чай, хліб із маслом — моя улюблена їжа тепер. Наповнюю термос теплою водою, треба поспішати, бо я і так затрималася зі зборами речей. А попереду ще йти і йти.

Треба розходитися і звикнути до болю в пальцях, але це неможливо, особливо коли зачіпаєш носками каміння. Біль просто пекельний. Але намагаюся не звертати уваги, прощаюся з картинкою, яку, напевно, більше не побачу. Дякую Горі, що прийняла і відпустила. Усі наші живі. Аж сльози проступають.

У проміжному таборі випила чаю, зустріла Ноела та Лінн, вони вийшли рано, але швидко йти не можуть — у Лінн сліпота, вона все ж таки пошкодила очі й погано бачить. Неможливо передати, як тяжко спускатися наосліп, коли постійно течуть сльози.